

ДЕТСКА ГРАДИНА „РАДОСТ“

Русе, 7002, ул. "Богдан войвода" № 6, тел.082 872171,
e-mail: info@dgradost.eu website: <http://dgradost.eu>

СВЕТЛА ВЪЛЧЕВА

Директор на ДГ „Радост“ – Русе

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДГ „РАДОСТ“

ЗА ПЕРИОДА 2023 - 2028 ГОДИНА

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

СТРАТЕГИЯТА Е ОСНОВАНА НА СЛЕДНИТЕ НОРМАТИВИ:

1. Закон за предучилищното и училищното образование в сила от 01.08.2016 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 11 от 02.02.2023 г.
2. Закон за закрила на детето
3. Закон за здравето
4. Закон за защита от дискриминация
5. Етичен кодекс на работещите с деца
6. Конвенция на ООН за правата на детето
7. Кодекс на труда
8. Наредба № 5/03.06.2016 за предучилищното образование (посл. изм и доп. ДВ, бр. 12 от 11.02.2022 г.);
9. Наредба № 8/11.08.2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование (посл. изм. ДВ, бр. 65 от 12.08.2022 г., в сила от началото на учебната 2022/2023 г.);
10. Наредба №4/20.04.2017 г. за нормиране и заплащане на труда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
11. Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование (изм. и доп. ДВ. бр.7 от 25.01.2022 г.);
12. Наредба № 13/21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в системата на предучилищното и училищно образование;
13. Наредба за приобщаващото образование;
14. Наредба № 15/22. 07. 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;
15. Наредба за институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
16. Наредба № 24/10.09.2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие, изд. от министъра на образованието и науката и министъра на здравеопазването (обн., ДВ, бр. 84 от 29.09.2020 г.);
17. Национална програма за закрила на детето (2019 г.);
18. Национална стратегия за детето (2018-2030 г.);
19. Национална програма за развитие „България 2030“ (РМС № 33/20.01.2020 г.);
20. Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030);
21. Стратегия на Европейски съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа“ 2030 г.;
22. Стратегия за възпитателната работа в образователните институции /2019 -2030 г./
23. Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 - 2030);
24. Европейска референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот;
25. Оперативни и национални програми.

УВОД

Настоящата стратегия определя актуалните цели и перспективи в развитието на ДГ "Радост" за периода 2020-2024 година. Тя се основава на принципите на ЗПУО, в съответствие с изискванията на чл.150, ал.1 от ЗПУО, държавните образователни изисквания и други нормативни документи на МОН, приоритетите на МОН и РУО Русе, спецификата на развитие на ДГ "Радост".

Намеренията на стратегията са чрез реализиране на система от управленски, административни и педагогически действия, залегнали в нея и съобразени с традициите, социално-икономическите условия и съвременните образователни идеи да се утвърди авторитета на детското заведение като институция, отговаряща на потребностите на обществото и европейските образователни изисквания.

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията на ДГ "Радост" 2020-2024 г. е разработена в съответствие с целите и основните принципи на Конвенцията на ООН за правата на детето, а именно: недопускане на дискриминация; най-добрите интереси на детето; право на живот, оцеляване и развитие и право на детето да бъде чуто и неговото мнение да бъде взето предвид.

При разработването на стратегията 2020-2024 г. е възприет подход, който има за цел да предизвика промяна в качеството на институционално взаимодействие, организирайки и насочвайки усилията на институцията към една от фазите на жизнения цикъл на развитие на детето, а именно ранна детска възраст – 3-7 г.

Стратегията на ДГ "Радост" е комплекс от педагогически идеи, управленски и административни действия, чието изпълнение гарантира утвърждаването на детското заведение като модерна, достъпна и качествена обществена институция. Съхранява добрите традиции и достойнства на ДГ, начертава бъдещите посоки на действия и резултати, търси потенциални възможности и вътрешни ресурси. Стратегията анализира силните страни и вероятните трудности и проблемите за реализирането ѝ. Осмисля пътя по който трябва да се върви за справяне с трудностите и решаване на бъдещите действия. Стратегията е съвкупност от взаимосвързани мисия, визия, принципи, дейности и цели, определящи нейната структура и съдържание.

Стратегията на ДГ "Радост", ще бъде съобразена с новите противоепидемични мерки и изисквания на правителството на територията на нашата страна.

Детската градина има за цел утвърждаването ѝ като желано и значимо игрово-познавателно пространство за толерантност, равнопоставеност и сътрудничество. Тя се основава на ЗПУО, ДОС, ЗЗД, Национална стратегия за детето 2018/2030 и положителната практика на детското заведение.

I. МИСИЯ

Мисията на Стратегията е мобилизирането, финансовото обезпечаване, интегрирането и насочването на усилията на държавните институция и на гражданското общество към подобряване на средата и към повишаване на жизнените шансове на всяко дете за реализация на неговите възможности.

Утвърждаване на съвременни иновационни модели на възпитателно - образователна

дейност в детското заведение осигуряващи максимално развитие на детския личностен потенциал, възможности за пълноценна социална реализация и развитие на способностите в процеса на възпитание и обучение.

Опазване здравето на децата и служителите при наличие на извънредно положение при борба с вирусите.

Да се утвърждава ДГ като място за изграждане на автономни инициативни личности, уважаващи другите, способни да работят съвместно, владеещи базови компетентности, осигуряващи (гарантиращи) качествена подготовка за училище с прилагане на устойчиви иновативни модели на педагогическо взаимодействие с децата, техните родители и общността.

II. ВИЗИЯ

Визията на стратегия е: „Всяко дете в България, в ранния етап от детството си да живее и развива своя потенциал в интегрирана здравословна, сигурна и насърчаваща развитието му среда, която гарантира неговите права и благосъстояние, при осигурена подкрепа на родителите и на професионалистите, които полагат грижа за децата“

В общественото пространство детското заведение да се утвърди като модерна, гъвкава, конкурентна и необходима предучилищна институция, като среда за социо-културна, възпитателна и образователна работа, като център за творчество и съмишленик и партньор на деца, родители и учители:

-осигуряваща условия за социален и емоционален комфорт ,психическо, физическо и творческо развитие на децата от 1 до 7 годишна възраст.

-съдействаща за личностно-ориентиран и резултативно обоснован възпитателно- образователен процес в педагогическото взаимодействие

III. ГЛОБАЛНА ЦЕЛ

Повишаване качеството на образованието чрез използване на различни образователни иновации, иновативност и ефективност в педагогическите практики в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите.

Изграждане на хуманна, функционална и позитивна образователна среда в детското заведение осигуряваща равен шанс и достъп за свободен избор и качествено предучилищно възпитание на всички деца.

Оптимизиране на структурата, функциите и методите на управление на детското заведение за утвърждаването му като социо-културен, възпитателен и методически център за осъществяване на многостранни инициативи.

IV. ОСНОВНИ ЦЕЛИ:

ЦЕЛ: Изграждане на иновационна образователна среда, за осъществяване на позитивна и ефективна възпитателна работа, осигуряваща качествено предучилищно образование.

Специфични цели:

1. Да се изгради екип за иновационен подход в детската градина чрез прилагане на гъвкава система за квалификация на педагозите.
2. Да се възприеме нова философия и методология за иновативни образователни

дейности в детската градина.

3. Да се постави акцент върху възможността за избор чрез създаване на подходящи условия и дейности, пряко свързани с интересите и индивидуалните потребности на децата.

4. Да се използват съвременни управленски решения за ресурсна устойчивост и възможности за новаторство в отговор на постоянно изменяща се микро и макро среда.

5. Да се прилагат повече форми за приобщаване на родителите, детската градина да създава традиции за приемственост и обвързаност на поколенията деца-родители-учители.

Тактически цели:

1. Ефективно управление на ресурсите чрез съвременен мениджмънт.

2. Модерни технологии за предучилищно образование.

3. Здравословно и рационално хранене с активен двигателен режим и повече часове на открито за здрави и жизнени деца.

4. Постигане на държавните образователни стандарти. Проява на професионална компетентност с цел адаптиране на планове за обучение съобразно образователните нужди на децата.

5. Необратима тенденция за ръст на професионалните компетентности на екипа за гарантирани качество, приемственост и устойчивост на образователния процес.

6. Система за взаимодействие с родителската общност за активност, съдействие и съпричастност към живота на детската градина.

7. Програма за приобщаване на деца и родители към културното наследство, мултикултурната среда и националните ценности.

Ръководни принципи и ценности:

1.Партньорство в демократична среда на общочовешки ценности.

2.Толерантност през ракурса на превенция в широк аспект.

3.Педагогическо взаимодействие, базирано на позитивни отношения и възприятия.

4.Управление с финансова дисциплина и съвременен маркетинг.

5.Условия за индивидуален и екипен растеж на професионалния потенциал.

6.Междусекторно сътрудничество и привличане на подкрепяща среда.

Приоритети:

1. Съвременна управленска философия;

2. Модерен процес на формално образование;

3. Широк хоризонт за форми на неформално образование;

4. Обществени каузи, публични изяви и творчество за деца и родители;

5. Участие в програми и проекти;

Философия на управлението: Прилагане на комплексно и гъвкаво управление чрез пълноценно използване на човешки ресурси в условията на динамично променяща се околна среда.

V. ЕТАПИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ДЕТСКОТО ЗАВЕДЕНИЕ И ВЪНШНАТА СРЕДА

Детска градина "Радост" се състои от пет сгради разположени в централната част на град Русе.

Ул. Червен" №5;

Ул. „Дондуков Корсаков" №5;

Ул. „Генерал Гурко" №1;

Ул. „Батак" №4;

Ул. „Богдан Войвода" №6

Занималните и спалните помещения са естетически и функционално подредени, осигуряващи емоционален комфорт за децата.

Дворовете са с обособени площадки за игра, съобразно възрастта, със засадени дървета и храсти. Спазени са хигиенно-педагогическите изисквания при оформяне на дворното пространство.

ДГ „Радост" е с изградена символика – химн

1.1 ДЕЦА

1.2 ДГ „Радост" функционира с 12 градински групи, от които 2 разновъзrastови.

За учебната 2023/2024 г. са приети 328 деца, от които първа група – 66 деца, 4 годишни – 66, 5 годишни - 94 и ПГ – 6 годишни - 102.

Екип за подкрепа на личностното развитие на децата работи с 21 деца със специални потребности.

Групите се оформят по възрастов признак. Приема се осъществява през информационната система и съгласно правилника на община. Зачитат се Конвенцията за правата на детето, Закона за закрила на детето и Конституцията на Република България.

Силни страни	Слаби страни
- В детската градина за учебната 2023/2024 са записани общо 328 деца, разпределени в 12 групи. - Осъществена е приемственост детска градина – училище. - Висока посещаемост в групите. - Осигурено е здравно обслужване и здравна профилактика.	- Преместване на деца в предучилищни групи към училище - Нараства броят на децата, които изпитват дефицит на внимание и отключват <u>девиантни</u> прояви, за да го получат.

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ

-Разчитане на творческия заряд, креативност, любознателност и висока сензитивност на децата.

-Поощряване на позитивното общуване между децата и стимулиране на познавателната активност.

-Повишаване на положителната емоционалност на децата за сметка на напрежението, агресията и негативните прояви.

-Добра диагностична работа и създаване на условия за индивидуално развитие и диференцирани грижи.

КАДРОВИ РЕСУРСИ

1. Численост

Общата численост на персонала в ДГ „Радост” е 52. Педагогически персонал- 30, от тях:

*1 директор

*1 зам. директор

*1 учител по музика

*1 психолог

*1 логопед

*1 ресурсен учител

*24 детски учители, от които 2- главни учители, 12 старши учители, 12 учители.

Непедагогически персонал – 22 и Медицински персонал – 4 медицински сестри, обслужващи ДГ.

2. Възраст:

Средната възраст на педагогическия персонал е 47 години. Средната възраст на помощно – обслужващ персонал е 45 години. Средната възраст на медицинския персонал е 50 години.

3. Образователенценз:

3.1. Педагогически персонал:

*с висше образование, с образователно - квалификационна степен - магистър - 21;

ПКС: V ПКС -6; с IV ПКС-13; с III ПКС-5; с II ПКС- 2; с I ПКС - 0

*с висше образование, с образователно - квалификационна степен - бакалавър- 9;

Непедагогически персонал:

*висше образование - 3

*средно специално образование – 2

* средно общо -18

*основно образование -0

Силни страни	Слаби страни
- Педагогически персонал – 30 учители (в това число зам. директор, музикален педагог, логопед, психолог и ресурсен учител), почти всички имат придобити различни нива на ПКС. - Непедагогически персонал – 22. - Всяка година се утвърждава и	- Недостиг на квалифицирани кадри при заместване. - Липса на опит при младите учители. - Липса на работа по проекти и авторови програми. - Трудности при намиране на

реализира план за квалификационната дейност на учителите.	непедагогически персонал. Различни местоположения на сградите, в следствие на което се затруднява екипната работа – липса на възможност колегите да се опознаят.
---	---

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ

- Пълноценно използване на интерактивните дъски за всяка сграда чрез провеждане на обучения и мобилизиране на творческия потенциал на целия колектив.

-Популяризиране в специализирания печат и внедряване на собствен педагогически опит и знания в практиката на цялата градина.

-Придобитите умения и знания от втора специалност или специализации да станат достояние на целия педагогически екип чрез различни форми.

-Популяризиране и обучения за включване на по-голяма част от педагогическите специалисти в участието им в проекти и програми от Европейският Съюз, Национални проекти и Общински програми.

ВЪЗПИТАТЕЛНО-ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРОЦЕС

В детското заведение възпитателно - образователната работа се осъществява по Програми, избрани от педагозите на групите, като преобладава избора на издателство „Бит и техника” и системата „Златното ключе” и „Дете със златно сърчице” – разновъзрастова група 5/6 годишни на издателство МАРК-91.

Планирането е гъвкаво и мобилно, съобразено с ДООИ - по образователни направления. След предварително проучване на програмата за съответната възрастова група и необходимите помагала, пособия и дидактични материали към нея, учителските екипи по микро обединения прилагат образователна стратегия, която е съобразена с възрастовите особености на децата, индивидуалното им развитие и мотивационни потребности. В процеса на възпитателно-образователната работа се прилагат различни педагогически подходи, които осигуряват емоционален и социален комфорт на децата.

Силни страни	Слаби страни
- Създаване на условия за „равен старт“ на всички деца. - Наличие на възможности за работа с талантиливи/даровити деца. - Популяризиране, изява и презентирание на творчеството на децата чрез изложби, концерти и състезания. - Приобщаване на децата към националните ценности и традиции. - Отговорно отношение и осигуряване	- Недостатъчна превантивна педагогика. - Дефицит в двигателното и творческото развитие на децата. - Абстрактност на преподаването. - Дефицити при изграждане на навици и умения за самообслужване и битов труд. - Липса на кътове за четене при деца от подготвителните групи.

на възможност за изяви на децата.	• Недостатъчна подготовка за адекватно реагиране и корекционно въздействие при среща с атипично поведение на дете в детската градина. • В детската градина има 27 деца със СОП.
-----------------------------------	--

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ:

-Овладяване на принципите и методите на позитивното възпитание чрез самоподготовка, вътрешна и външна квалификация.

-Повишаване на квалификацията /провеждане на курсове, тренинги, обучение и самообучение, включително насочени към развитие на творческия потенциал на колектива като цяло ядро/.

-Компетентен и критичен подбор на програми и помагала, ориентиран към изпробване на нови програми и помагала

УЧЕБНО-ТЕХНИЧЕСКА И МАТЕРИАЛНА БАЗА

Редица мерки се осъществяват за подобряване на стария сграден фонд с подмяна дограма и подобрения.

Налични учебно технически средства /интерактивни дъски, принтери и лаптопи/, подпомагат амбициите на колектива за издигане авторитета на детското заведение към водещи позиции в столичното предучилищно възпитание.

Силни страни	Слаби страни
• ДГ „Радост“ се състои от пет сгради разположени в централната част на град Русе: ул.“Червен“№5, ул.,„Дондуков Корсаков“№5, ул.“Батак“№4, ул. „Генерал Гурко” №1 и ул.“Богдан Войвода“№6, които предлагат на родителите възможността децата им да посещават детско заведение в близост до месторабота или местоживеене. • Достатъчни УТС – подпомагащи педагогическия процес – компютри, принтери, копирни машини. • Двор за дейности на открито.	• Липса на обособени помещения за всяка от групите – налични са две разно възрастови (смесени) групи. • Липса на физкултурни салони. • От ремонт се нуждаят санитарните помещения в сградата намираща и на ул. „Батак” №4 • Необходимост от подновяване на легловата база в сградите • Липса на помещение за специалистите при работа със деца със СОП • Необходимост от освежаване и естетическо оформление на базата. • Необходимост от оборудвана площадка за всяка от групите. • Обезопасяване и подмяна на морално остарелите уреди и съоръжения на площадките. • Липса на оборудван кабинет по музика. • Необходимост от озеленяване на

	дворовете. • Липса на дидактична база онагледяваща и подпомагаща учебния процес. • Липса на достатъчно входове за разделяне на пътникопотока при пандемии и епидемии
--	--

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ:

- Търсене на възможности за включване на нови спонсори в различните дейности.
- Мотивиране на родителите на децата за собствен труд и принос за обогатяване на МТБ.
- Кандидатстване по национални и европейски програми и проекти.
- *Търсене на различни форми за взаимодействие с родителите.*

ФИНАНСИРАНЕ

Финансирането на детското заведение е смесено /държавна и местна дейност/.

Заплатите на учителите са обвързани Наредба № 4 от 2017 г за нормиране и заплащане на труда, както и с Наредба № 15 от 22.07.2019г за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

Силни страни	Слаби страни
• Бюджета на детската градина се управлява по приоритети. • Желание за участие в проекти. • Възможност за участие Национална Програма „Без свободен час“. • Функционираща и действаща СФУК. • Функционираща и действаща комисия по отчет и контрол на даренията от родители.	• Липса на средства за капиталови разходи и ДМА. • Недостиг на ресурси за публични прояви и каузи на общността в детската градина. • Недостатъчно активизиране на родителите за участие в благоустройството и обогатяването на материалната база.

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ

- Мотивиране и стимулиране на родителите към спомоществователство.
- Кандидатстване за включване в различни проекти и програми за финансиране.
- Реализиране на благотворителни изложби, спектакли, концерти и др.

ВЪНШНИ ФАКТОРИ

Връзки с неправителствени организации – не Общински структури и институции
Община Русе, РУО Русе, Русенски Университет

Силни страни	Слаби страни
• Включване на родителите в прекия образователно възпитателен процес. • Активна работа с родители-консултации, срещи, разговори, участие на родителите в работата на ДГ-състезания, тържества, решаване на проблеми. • Добро взаимодействие с институции, базирано на имиджа на детската градина и високия и рейтинг.	Недостатъчно ефективни контакти с неправителствени организации. • Дефицит на традиции за съпричастност и материална подкрепа от благодетели на детската градина. • Недостатъчно прилагане на разнообразни инициативи за повишаване активността на родителите. • Недостатъчно участие в общински събития, което диаметрално се разминава с възможностите и капацитета на децата и педагозите.

ВЪТРЕШЕН ПОТЕНЦИАЛ:

- На базата на досегашен опит може да се създадат нов тип отношения на сътрудничество и взаимопомощ със семейството чрез нетрадиционни форми /включване на родителите от повече групи във ВОП и празничен календар/
- Утвърждаване на създадената система за обмен на информация със семейството, детската ясла и училището.
- Създаване на система за външна изява на деца и учители.

VI. ПРИОРИТЕТНИ НАПРАВЛЕНИЯ

- 1.** Утвърждаване на детската градина като институция, научно, културно и спортно средище за деца.
- 2.** Осигуряване на стабилност, ред , сигурност и защита на децата
- 3.** Повишаване качеството и ефективността на образователния процес и подготовка за училище /системна оценка на персонала по ЗПУО/.
- 4.** Въвеждане на нова процедура по оценяване и самооценяване чрез дейности, процедури и критерии по стандарт.

5. Усъвършенстване на системата по квалификация, преквалификация и обучение.
6. Удовлетворяване на потребностите на деца със СОП-подобряване работата с деца с емоционални, интелектуални и специални образователни потребности.
7. Развитие и подобряване на външната и вътрешната среда на ДГ
8. Взаимодействие с родителска общност, сътрудничество и активни връзки с общественост, НПО и органи по чл.2, ал.2 от ЗПУО.
9. Имиджова политика с медии и общественост.
10. *Разширяване и модернизация на вече осъществяваните и изградени условия на ползване на материално-техническата база на детската градина.*

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДЦЕЛИ

Разположена в периода до 2024 година, настоящата стратегия представлява последователен план развитие, модернизиране и осъвременяване на детската градина, тъй като насърчава въвеждането на иновативни образователни практики, стимулира процесите за непрекъснато обновяване на материалната база и повишаване на капацитета и компетентностите на педагогическия и непедагогически персонал; Предвидени са конкретни мерки и етапи за:

- изграждане на екип за иновационен подход в детската градина чрез прилагане на гъвкава квалификационна система за ежегодно професионално развитие, което върви в крак с потребностите и интересите на новите поколения.
- прилагане на съвременни управленски решения за ресурсна устойчивост и възможности за новаторство в отговор на растящите изисквания на обществото и образованието.
- създаване на материална база, образователни условия и дейности, свързани с интересите и индивидуалните потребности на всяко дете, за откриване и издигане на неговия творчески и личностен потенциал.
- радиално ориентирана към детето образователна философия, която му дава едновременно свобода и отговорност - възможността за избор.
- развиване на форми за приобщаване на родителите и създаване на традиции за приемственост и обвързаност на поколенията деца-родители-учители.

Структурата на стратегията е разработена в матрица на взаимовръзки между основните приоритети на управлението, времевата рамка и йерархичните взаимодействия по отношение на материалните и човешки ресурси. Ориентирана е към резултатите и постигане на основната цел – създаване на новаторски екип в модерна образователна среда за подготовка на децата като насърчени, развити, социализирани и автономни личности с осъзнат собствен потенциал и персонални качества.

Работа с хора	Целия персонал, вкл. педагогически,	Идентифициране на всеки един и създаване
---------------	--	---

	непедагогически административен и помощен, да работи заедно в екип и да се подкрепя.	на база от качества и идеи. Създаване среда за взаимопомощ и подкрепа на база различности в екипа. Отделяне на време за подпомагане на младите учителите.
Насърчаване разбирателството на учителите.	Родители, деца и общност да разберат и оценят значимостта на работата на всеки един учител.	Публична награда и признание чрез регулярно организирани изяви. Насърчаване на учителите в преподаване извън общоприетите техники и творчески подход.
Позитивно общество.	Изграждане на положителна среда признаваща различията и обективно отношение към всеки един човек, казус или проблем.	Материална база, среда, компетенции, вкл. управление при кризи.
Осигуряване оптимално време за учене /чрез игра/.	Осигуряване на време за изучаване на учебния материал и покриване на нормативните изисквания .	Минимализиране прекъсването на учебния процес,премахване на разсейващите фактори, осигуряване на контролирана учебна среда и гарантиране на посещаемост.
Насърчаване продуктивността.	На всеки учител да се даде възможност да сподели успехите на своите деца.	Място за споделяне на успехи. Идеи, събития.
Осигуряване на ресурси и материали.	Да се осигури спокойна и обезпечена среда.	Създаване процедури за осигуряване на работни и помощни материали за да имат възможност за прилагане на нови и различни техники.

Въвеждане на иновации в преподаването като процес на приемане на различните стилове на преподаване .	Осигуряване на свобода при избора на техники и методи, така че всеки учител да реализира своята уникалност.	Гарантиране на свобода на избор, надграждаща квалификация според индивидуалните потребности, подходяща литература, възможност децата да прилагат наученото извън занималнята, екскурзии, гост лектори и др.
Насърчаване и подпомагане на учителския растеж.	Подсигуряване среда за развитие и растеж	На база силни страни, подкрепа, поощрения периодично оценяване.
Развитие на ефективна учителска общност.	Да се поощри общността да взема активно участие в дейностите на ДГ	Изграждане визия и мисия на ДГ с включване на всички звена.

VII. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. АДМИНИСТРАТИВНО-УПРАВЛЕНСКА ДЕЙНОСТ

1.1 Популяризиране на дейността и постиженията на детското заведение - интернет страница на детското заведение;

- участие в конференции, фестивали, изложби, конкурси и други обществени прояви.

1.2. Включване в различни проекти за набиране на допълнителни средства.

1.3. Търсене на нови контакти с различни обществени, културни и държавни институции с цел подпомагане дейността на детското заведение.

1.4. Възможност за онлайн плащане на таксите на децата.

2. ВЪЗПИТАТЕЛНО-ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

2.1. Използване на съвременни методи, форми и подходи за планиране, организиране и провеждане на ВОП съгласно ДООИ - авто дидактични игри и материали, интерактивни методи и др.

2.2. Създаване на предпоставки и условия за пълноценна изява на творчеството и уменията на децата.

2.3. Развиване на диагностичната практика чрез използване на набор от тестове за всяка възрастова група.

2.4. Въвеждане на нетрадиционни, интерактивни техники за „нестандартните деца”.

2.5. Разширяване на възможността да се информират родителите онлайн за важни решения, инициативи и мероприятия на детското заведение.

3.КВАЛИФИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ

3.1.Разработване на система за приоритетна квалификационна дейност във всяко микро обединение.

3.2.Осигуряване на условия за участие в квалификационни форми на различни равнища.

3.3.Внедряване, съхранение и популяризиране на добрия педагогически опит.

3.4.Обмяна на опит - паралелно, допълващо, циклично –по различни проблеми.

4.СОЦИАЛНО-БИТОВА И ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

4.1.Обогатяване и поддържане на материално – техническата база.

- обмисляне на още по пълноценно използване възможностите на дворното пространство;

- дообогатяване на игровата и дидактична база;

- до осъвременяване на интериора на по старите постройки.

4.2.Контрол на правилното разпределение на финансовите средства по бюджета.

4.3.Организиране на различни “анти стрес” дейности – спорт, културни мероприятия и др.

5.ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА ЧРЕЗ:

1. Финансиране от общинския и държавния бюджет.

2. Разработване и изпълнение на проекти с външно финансиране.

3. Привличане на дарители за конкретни каузи.

4. Акции и кампании с благотворителен характер с участието на екипа на ДГ ”Радост” чрез дейността на обществени и културни институции.

5. Възпитаване на доброволчество – участие с невъзмезден собствен труд на учители, обслужващ персонал, родители и граждани в дейности за подобряване на материалната база на детската градина.

VIII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И УСТОЙЧИВОСТ

1. Създаване на организация за хуманна, функционална и позитивна образователна среда в детското заведение.

2. Социален и емоционален комфорт, физическо и психическо здраве и творческо развитие на децата.

3. Използване на нови педагогически технологии в практиката.

4. Мотивация за по-висока квалификация на учителите.

5. Разширяване на взаимодействието-учител-дете-семејство с цел изграждане на детската личност.

6. Разширяване на ползотворните контакти на детската градина други социални, обществени и културни фактори.
7. Решаване на проблеми.
8. Мобилност на мениджърските и управленски функции на директора.

МОНИТОРИНГ

Целта на мониторинга на дейностите по изпълнение на стратегията е да осигури навременно изпълнение с оглед изпълнението на дейностите и осъществяване на корективни действия. Разнообразието на дейностите налага всяка от тях да бъде предмет на специален мониторинг. За целта е необходимо изпълнението на всяка дейност да се конкретизира в съответни задачи. Те трябва да позволяват оценка и контрол на напредъка на изпълнението на стратегията в съответствие със спецификата на отделни параметри. Субектът на мониторинга се определя от кръга на отговорните за изпълнението ѝ лица.

СРЕДСТВА ЗА МОНИТОРИНГ:

1. Отчетите за изпълнение на годишните планове на ДГ „Радост“ и новите планове за другата учебна година.
2. Изпълнението на бюджетните планове за всяка календарна година.
3. Видимата част за подобряване на материалната база.

Стратегията за развитието на детската градина се актуализира в следните случаи:

- началото на всяка учебна година, след анализ на постигнатото до момента;
- в случай на промени в организацията на дейността на детското заведение;
- при промяна на нормативната база в образованието, отнасящи се до предучилищното образование.

5. Приоритетни области за изпълнение на стратегическите и специфични цели в дейността на детската градина (съгл. чл. 263, ал. 4 от ЗПУО-ДВ, бр. 11 от 2023 г.):

5.1. *Качество на образованието и мерки за неговото повишаване:*

Основни цели на Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/, свързани с предучилищното и училищно образование са:

1. интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му;
2. съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност;
3. придобиване на компетентности за прилагане на принципите за устойчиво развитие;
4. ранно откриване на заложите и способностите на всяко дете и ученик и насърчаване на развитието и реализацията им;
5. формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;
6. формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всеки гражданин;
7. формиране на толерантност и уважение към правата на децата, учениците и хората с увреждания;
8. познаване на националните, европейските и световните културни ценности и традиции;

ДГ „Радост“ определя мерки за повишаване качеството на образование за учебната 2021/2022 г. за постигане основните цели на предучилищното образование, залегнали в чл. Чл. 5.

(1) на ЗПУО:

Управлението на качеството е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейности, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детската градина. Повишаването на качеството на образованието се постига чрез приемственост и синхрон между проверените традиции на българската образователна система и предизвикателствата на съвременните иновации и технологии.

Нормативна основа на Мерките за повишаване на качеството на образованието в ДГ „Радост“ са:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Стандарта за предучилищното образование /НАРЕДБА № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г., в сила от 01.08.2016 г. Издадена от министъра на образованието и науката/;
- Стратегия на ДГ „Радост“ – частта за развитие на педагогическите кадри;
- Наредба №15 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;

Като приоритет в развитието на ДГ се издига модернизиране на образователната система и превръщането ѝ в привлекателна среда за обучение, възпитание и социализация на децата и да участва в модели за „учене през целия живот“, които започват в най-ранна детска възраст.

Оценяване на качеството на образованието се извършва чрез самооценяване и инспектиране. Самооценяването се извършва при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите, а инспектирането - при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата. Съобразно изисквания в ЗПУО, свързан с управлението на качеството в детската градина, е въведено изискването за самооценяване (вътрешна система за управление на качеството в училищата и детските градини).

То се извършва ежегодно от:

- от комисия в детската градина;
- чрез дейности, процедури и критерии, определени от детската градина.

ОБЛАСТ НА НАБЛЮДЕНИЕ

I. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНСТИТУЦИЯТА:

- ЕФЕКТИВНОТО РАЗПРЕДЕЛЯНЕ, ИЗПОЛЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ за повишаване на качеството в институцията е обвързано с доброто администриране на процесите.

- Система за управление на качеството на образованието - информационни
- Квалификация – човешки;
- Нормативно осигуряване – информационни;
- Инвестиции в образованието – финансови;
- Училищен персонал – човешки;
- Училищна среда – материални;
- Индивидуална среда на ученика - материални – по стандарта за физическата среда, информационното и библиотечно обслужване;
- Училището като социално място;
- Материално - техническа база - материални

II. ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПРОЦЕС, който включва:

- обучение;
- възпитание;
- социализация и резултатите от тях, като се отчита индивидуалният напредък на всяко дете, подкрепата на децата със специални образователни потребности и превенцията срещу отпадане от системата на образованието.

Качеството на образованието се осигурява при спазване на принципите:

- ефективно разпределяне, използване и управление на ресурсите;
- автономия и самоуправление;
- сътрудничество и социален диалог между всички участници в процеса на образованието и възпитанието на децата;
- прилагане на добри педагогически практики;
- непрекъснатост, прозрачност, демократичност, целенасоченост към постигане на високи резултати.

ЦЕЛИ за повишаване качеството на образованието в ДГ „Радост“ Русе

- Придобиване на повече практически умения от децата.
- Повишаване квалификацията на учителите и кариерно израстване.
- Прилагане на добри педагогически практики.
- Взаимодействие с родителската общност и други заинтересовани представители на местната общност.

ЗАДАЧИ:

- Входно и изходно диагностициране, с цел установяване на слабостите и потребностите за повишаване качеството на образованието.
- Провеждане и участие в различни квалификационни курсове.
- Провеждане на открити педагогически практики между учителите в детската градина.
- Настойничество на учителите с малък професионален опит.
- Контрол над ефективността на преподавателската работа.
- Дейности за повишаване на качеството на образованието.
- Публичност и популяризиране на предлаганото възпитание и образование в детската градина.
- Непрекъснато обновяване на материално-техническа база, в съответствие с изискванията на ДОС.
- Достъпно и компетентно административно обслужване.
- Механизъм за вътрешен мониторинг и контрол на качеството.
- Самооценяване.
- Прилагане на интерактивни и иновационни начини на възпитание и преподаване.
- Дигитална грамотност на съвременните родители, учители и деца.
- Непрекъснатата организация и планиране на учебно-възпитателния процес, в съответствие с изискванията на ДОС.
- Участие на децата в различни практически форми за определяне на усвоени теоретични знания - екскурзии, експерименти, конкурси, състезания, викторини, мозъчни атаки, творчески работилници и др.
- Индивидуални и общи срещи с родители от учители и екип ЕПЛР за планиране на общи цели и задачи, за разрешаване възникнали проблеми и казуси, и др.
- По-активно педагогическо взаимодействие между „детската градина и семейството“, както и с други структури на местно, регионално и международно равнище.

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА УСПЕХ.

- обезпечена образователната среда;
- ефективност на учебно-възпитателния процес;
- полагане на усилия от учителите за професионално развитие и мотивираност;
- брой квалификационни кредити;
- образователни резултати на децата;
- учители, включени в курсове за повишаване на ПКС и магистърски програми;
- способност на персонала да изпълнява поставени от директора задачи;
- креативно мислене, използване на метода на мозъчната атака;
- иновативно и ангажирано поведение при решаване на сложни проблеми;
- умения за работа в екип;
- емоционална грамотност и култура на общуване между деца, родители и учители.
- мониторинг за повишаване на качеството на образованието.
- вътрешен: констатации, изводи и препоръки на Директора с цел усъвършенстване на процеса за осигуряване и повишаване качеството на образованието.
- външен: оценки и препоръки от регионалното управление на образованието и Министерството на образованието и науката.
- финансиране: Средства от субсидия по формула и от собствени приходи, както спонсорство, национални и международни програми и проекти.

Взаимодействие на детската градина с родителската общност

Дейността на Обществения съвет към детската градина.

УЧАСТНИЦИ в процеса на оценяване са децата от различните възрастови групи, учителите, директора, другите педагогически специалисти, както и родителите.

ЕТАПИТЕ НА САМООЦЕНЯВАНЕТО, РЕГЛАМЕНТИРАНИ В СТАНДАРТА ЗА КАЧЕСТВО СА:

1. Определяне на работната група;

2. Обучение на членовете на работната група;
3. Подготовка - определяне на дейностите, процедурите, критериите, показателите и инструментите за самооценяване;
4. Провеждане на информационна кампания сред учителите, другите педагогически специалисти и родителите;
5. Проучване на мнението на родителите за качеството на образователните услуги и цялостната дейност на институцията
6. Провеждане на самооценяването;
7. Обработване на информацията от проведеното самооценяване;
8. Анализирание на получените резултати от самооценяването;
9. Предлагане на мерки за повишаване на качеството на предоставяното образование, възпитанието и социализацията на всички участници в процеса на самооценяване;
10. Изготвяне на доклад- анализ за процеса на самооценяване, оценка на резултатите и постиженията, от проведената дейност от самооценяването;
11. Утвърждаване на доклада от самооценяването.

ФУНДАМЕНТАЛНИ ПРИНЦИПИ:

- уважение към всеки човек - самостоятелност и сигурност, за да се развие напълно потенциала на детето; да се разгърне вътрешната му творческа сила и да се осигурят условия за да развие своите вродени способности и стремежи да оформи своята индивидуалност, неговата вътрешна природа и уникалния потенциал.

- устойчиво равновесие - отвореност към цялата сложност на живота. Да се живее в равновесие означава: - да се отстоява собствено мнение – ненатрапчиво, оставяйки отворени положения за прояви в реалността, които се възприемат като далечни или непонятни; - да се изгради убеденост, че възможностите в живота са многообразни и временни, а не окончателни. Програмната система трябва да е публична и отворена, да търси равновесието, да бъде толерантна и интеркултурна, да предоставя многообразни алтернативи, представляващи различни пространствени и културни възможности.

- децентрализиране на управлението- усилие на субектите, участващи в образованието да вземат екипно решения, чрез истинско активно и демократично участие, за инициативи за качество с хуманни измерения.

- разделение на политическата, икономическата и културната сфери - Истинското учене е органична, спонтанна и дълбоко смислена материя, която изисква автономност от политическите и икономически- те сили, владеещи по настоящем публичното образование.

- всеобхватен мироглед - нестихващо въодушевление и вълнуващ интерес към света, да развива заедно с това умения за непреднамерено откривателство и критично мислене.

Систематичната оценка на качеството е в съответствие с определени стандарти за качество, с оглед да се гарантира задоволяването на всички потребности на субектите и заинтересованите групи в институцията.

Инструментите и методите, чрез които се измерва и определя качеството се насочват преди всичко към оценката на „индивидуално качество“, т. към постиженията на всяко дете. Критериите за измерване трябва да имат отворен характер, доколкото те могат да бъдат адаптирани към всяка ситуация и към специфичния профил на детската градина. За „отворената“ към партниране детска градина, например, се използват стандарти, различни от подготвителния клас в училищната стая, но и в двата случая се отчита мястото на субекта в ситуацията на взаимодействието като образователна концепция.

Определянето на качеството е възможен риск в управлението когато:

- се използва като алтернатива за намаляване на разходите,
- са сведени до минимум количествените показатели на стандартите,
- се използва за външен контрол,
- резултатите не са приети, като обективни в детската градина,
- се концентрира върху самото изпълнение на критериите, без да се прецени съучастието на субектите,

- стандартизира живота в детската градина и ограничава правата на субектите в нея

ПЛАНИРАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРИОРИТЕТИТЕ НА ДГ „Радост“ – гр. Русе

1. Повишаване на качеството на предоставяното образование, възпитание и социализация

ЦЕЛИ:

- Осигуряване на качествено и ефективно образование, възпитание и социализация.
- Разширяване и стимулиране на формите за обучение и възпитание в дух на демокрация, гражданска отговорност и патриотизъм, здравно и екологично възпитание, физическа активност и спорт.
- По-широко навлизане на нови методи на педагогическо взаимодействие и обучение (интерактивност, иновативност, проектна работа).

ДЕЙНОСТИ за постигане на целите:

- Повишаване познавателната активност на децата при педагогическото взаимодействие
- Създаване на условия за изяви на децата.
- Повишаване качеството на публичните изяви на децата.
- Осъществяване на допълнителна работа с децата. Откриване на заложбите на всяко дете и насочване на развитието му в област, в която то ще изяви най-добре своя потенциал.
- Развиване и подобряване на индивидуалната и диференцирана работа с децата.
- Прилагане на подходи, основани на демократични принципи и развити образователни модели, свързани с повишаване успеваемостта на децата в обучението;
- Поставяне на детето в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическата им приложимост ;
- Използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване и усвояване на знания;
- Извършване на ефективна диференцирана работа с деца със СОП;
- Стриктно спазване на изискванията: - за безопасност на труда и правилника за вътрешния ред, закони и наредби, свързани с образованието, опазване на живота и здравето на децата; - за превенция на различни форми на дискриминация сред деца, педагогически и непедагогически персонал; - за здравословни и безопасни условия на обучение, възпитание и труд;
- Засилване взаимодействието с родителите и други заинтересовани представители на общността;
- Използване на създадени мултимедийни материали;
- Повишаване на социалните умения на децата чрез подпомагане на физическото, социалното и личностното им развитие;
- Реализиране превенция на насилието и агресията сред децата и утвърждаване на позитивни модели на поведение;
- Подкрепа на изявата и развитието на даровитите деца;

2. РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ И ПОВИШАВАНЕ КВАЛИФИКАЦИЯТА НА УЧИТЕЛИТЕ съгласно стандарта за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти – Наредба №15.

1. Цели:

- Утвърждаване на авторитета и подпомагане на кариерното развитие на учителите, работещи в детската градина.
 - Продължаване /Оптимизиране/ структурата на изградената система за квалификация.
 - Разработване на вътрешна система за повишаване на качеството на резултатите.
- 2. Дейности за постигане на целите:**

- Усъвършенстване на създадената система за квалификация, повишаване личната квалификация от всеки учител. Провеждане на въвеждаща, поддържаща и надграждаща квалификация на педагогическата колегия.
- Използване на разнообразни форми на квалификационна работа - проблемна група, практикум, тренинг, семинар, лектория, дискусия, участие в научна-практическа конференция, информация от библиотека, интернет.
- Създаване на възможност за повишаване на професионалноквалификационната степен за всеки член на педагогическата колегия.
- Създаване на условия за повишаване реалните резултати от възпитанието и обучението - засилване качеството на предварителната подготовка, спазване задълженията, произтичащи от ЗПУО и вътрешните правилници и наредби.
- Обмен на информация и съобщения чрез електронната поща.
- Участие във формите за квалификация, организирани на регионално и национално ниво.
- Разширяване и усъвършенстване на моделите и формите за контрол, чрез разработване на актуализирани оценъчни карти.

- Създаване на механизъм за вътрешен мониторинг и контрол на качеството

3. УТВЪРЖДАВАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА, КАТО ПРИЛАГАЩА ИНОВАТИВНИ ПОДХОДИ:

1. Цели:

- Използване на иновативни технологии;
- Реализиране на ефективна рекламна кампания за използване на иновативните технологии и отразяване постиженията на детската градина

2. Дейности за постигане на целите:

- Осигуряване на условия за използване на иновативни технологии;
 - Прилагане на иновативни методи и технологични средства за обучение
 - Организиране „Ден на отворените врати” в детската градина.
 - Изготвяне и издаване на информационни, рекламни и други видове табла, рекламни материали и електронни информационни средства, поддържа се динамичен сайт на детската градина.

4. ОСИГУРЯВАНЕ НА РАВЕН ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ

1. Цели:

- Осигуряване на качествено и ефективно образование, възпитание и социализация
- Надграждане на знания и умения с цел развитие потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация
- Обучение за работа в мултиетническа среда и деца със СОП

2. Дейности за постигане на целите:

- Съвместно обучение и възпитание на деца с различен етнически произход.
- Диференциране на грижите спрямо различните потребности на децата.
- Работа в мултиетническа среда
- Работа с деца със специални образователни потребности
- Изграждане на действаща система от консултации за детската градина.
- Интегрирано обучение на деца със СОП или хронични заболявания и деца от уязвими групи
- Стимулиране участието на децата в пресъздаването на традиции и обичаи на различните етноси

5. УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ДАРОВИТИ ДЕЦА

1. Цели:

- Откриване на талантиливи деца и насърчаване да развият потенциала си.
- Създаване на условия за изява на даровити деца в съответствие с техните желания и възможности.
- Развиване ефективността на връзката учител - родител.
- Чрез творческото развитие на децата да се работи активно в посока утвърждаване на детската градина не само като образователен, но и като духовен и културен център.

2. Дейности за постигане на целите:

- Поддържане на мрежа за връзка с Интернет на всички занимални и административни помещения на детската градина.
- Изграждане на подходяща среда за даровити деца чрез активното съдействие на педагогическата колегия.
- Мотивиране и подкрепа на даровитите деца за участие в различни изяви на различни нива - конкурси, пленери, състезания, олимпиади и други.
- Информиране и мотивиране на даровити деца за кандидатстване в програми с финансова подкрепа.

6. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С РОДИТЕЛСКАТА ОБЩНОСТ И ДРУГИТЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ

1. Цели:

- Осъществяване процеса на подготовка, обучение и възпитание на децата във взаимодействие и сътрудничество с родителите им.
- Развиване на конструктивна комуникация във взаимоотношенията в съответствие със ЗПУО.

- Прилагане на модели на поведение, основани на идеите и принципите на гражданското образование.

- Спазване на единни педагогични изисквания и стандарти за поведение и успеваемост.

2. Дейности за постигане на целите:

- Повишаване на уменията за работа с родители

- Създаване на информационна банка с данни и координати за връзка с родителите на децата.

- Предоставяне на възможност и оказване на необходимото съдействие на родителите за:

- срещи с учителите в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;

- участие в родителските срещи;

- присъствие и при желание от тяхна страна да бъдат изслушани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето им;

- консултиране по въпроси, свързани с възпитанието на децата от специалист;

- запознаване срещу подпис с Правилника за дейността на детската градина и Правилника за вътрешния ред в детската градина;

- Педагогическата колегия периодично и своевременно да предоставя информация за успеха и развитието на децата в образователно-възпитателния процес;

- Консултиране на родителите за възможностите и формите за допълнителна работа с детето с оглед максимално развитие на заложите му, както и за възможностите за оказване на педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, когато това се налага

- Участие на родители в отбелязване на празници, изяви, годишнини и посещение на културни институции

8. ПОДОБРЕНИЯ ВЪВ ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА СРЕДА НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

1. Цели:

- Създаване на условия за активна образователно-възпитателна дейност.

- Подобряване равнището на административно обслужване.

- Естетизация на околната среда.

- Наличие на модерна материално-техническа база за обучение в съответствие с изискванията на ДОС

2. Дейности за постигане на целите:

А. Подобрения във външната среда:

- Поддръжка на състоянието на външната среда.

- Поддръжка на зелените площи.

- Оформяне на двора на детската градина.

Б. Подобрения във вътрешната среда:

- Планиране на дейности за подобряване на средата, в която се работи – обзавеждане на стаи, кабинети, коридори.

- Поддържане постигнатото ниво на технологично развитие. Стремешът е изпреварващо предоставяне на учителите на съвременна техника за осъществяване на интерактивно обучение.

В. Поддържане на модерна ИКТ среда:

- Осигуряване на ефективна ИКТ среда за съхраняване и използване на електронно съдържание.

- Актуализиране на иновативните технологии в образованието.

- Активно участие в електронната свързаност на образователните институции.

- Развитие на безжичната инфраструктура /тип Wi-Fi свързаност/ на територията на детската градина.

5.1.1. Планиране, организация и контрол на дейността на детската градина.

5.1.2. Осъществяване на привлекателен и мотивиращ процес на образование, възпитание и социализация.

5.2. Патриотично възпитание, формиране на национално самосъзнание и общочовешки ценности на децата

Образованието на достоен гражданин на своята страна е една от водещите задачи на предучилищното образование. Същността му се състои в създаването и осъществяването на добре обмислена система от педагогически действия, насочени към формиране на гражданско съзнание и чувства у дете.

Задачи на предучилищна образователна институция

Уместността на патриотичното възпитание на децата в предучилищна възраст не е под въпрос, особено в светлината на промените, настъпили в нашето общество през последните десетилетия. Въпреки младата си възраст децата са в състояние да научат и да почувстват доста сложни понятия, свързани с темата за гражданството и любовта към своята страна.

Основните цели на тази област на работа на учителите в детската градина са да запознаят децата с концепцията за Родина в достъпна форма, да им внушават чувство на гордост за своята страна и желание за активно участие в обществения живот.

Задачите на учителите в детската градина са формулирани, като се отчита конкретната възраст на учениците, естеството на семейното им образование и социалната среда.

Основните от тях са:

1. Дайте солидни знания за страната, в която живеят децата (моята родина е, в нея живеят хора от различни националности; държавната емблема, знаме и химн; природата, какво прави населението и т.н.).
2. Да възпитаваме съзнателни убеждения, че страната ни се нуждае от трудолюбиви ръце и образовани специалисти; всеки трябва да се стреми към укрепване на мира и благополучието на родината.
3. Да се формират умения за правилно социално поведение, уважение към хора от различни националности, желание за активно участие в живота на детска градина, населено място, държава.
4. Да се формира навик за активна гражданска отговорност за случващото се наоколо.

За насърчаване на художествен вкус, интерес към народното изкуство чрез запознаване с фолклора и народните занаяти.

Моралното възпитание на по-младото поколение е невъзможно без обединените усилия на всички онези, които имат пряко или косвено влияние върху него: членове на семейството, преподавателския състав на образователната институция, работници в сферата на културата и свободното време, обществените организации. Следователно, друга важна задача на детската градина е да комбинира всички положителни ефекти върху личността на детето и изключването на отрицателните.

Работете с родители

Изборът на форми и методи за работа с родители по проблемите на отглеждането на растящ гражданин и патриот е доста голям:

Индивидуални консултации.

Групови и колективни лекции.

Тематични срещи на родители-учители, тържества с деца, срещи с известни личности.

Разработване на подходящ визуален материал с указания за неговото използване, брошури, дизайн на тематични „Кътчета за родители”.

Целта на консултациите за родители в детската градина е да ги привлече да участват в моралното и патриотичното възпитание на децата.

Задачи: да ги убеди в уместността на този проблем, да се запознаят със съдържанието на работата с деца от различни възрастови групи, да научат как да използват всички възможности на семейната среда за формиране на граждански чувства у децата.

Формирането на патриотизъм

Съвременната предучилищна образователна институция е център на гражданско-патриотичното образование на младото поколение. Отглеждането на духовно богат човек с активен начин на живот се основава на голям обем от знания за неговата страна, за неговата малка Родина, за нейната култура и обичаи. Съответно, програмите и проектите за работа с деца трябва да включват такава система от образователни методи и средства, която постепенно да разширява тези знания и да доведе дете в предучилищна възраст да осъзнае себе си като равноправен гражданин на родината си.

Изборът на методи, техники и средства за отглеждане на дете зависи от възрастовите характеристики на неговото развитие:

- бебе 3-4 години любознателно, доверчиво, има визуално-образно мислене. Съответно в работата с него трябва да преобладават визуално ефективни игрови методи и техники - показване на играчки и предмети, демонстриране на действия с тях, придружени от емоционални словесни обяснения;

- децата от средната група (4–5 години) се ръководят не само от това, което казват възрастните, но и от това как действат. Затова е много важно възрастните да покажат на детето си собствените си патриотични чувства и действия, интерес към народното изкуство. Проект за патриотично възпитание в средната група може да включва например запаметяване на стихове и песни за Родината, разглеждане на военните униформи на защитниците на Отечеството, народни носии, предмети и картини от ежедневието, природата и др.

- старшият предучилищник (5–7 години) има съзнателни представи за своята страна, регион, град, село, за родната си природа. Той има идеален образ на гражданин, който обича своята родина, семейство, град, готов за безкористен труд в полза на обществото и за защита от врагове.

Децата с охота участват в тематични събития по случай празнични дати, участват в художествено творчество с интерес, активно участват в разговори с възрастни. Децата на тази възраст реагират на одобрението на своите граждански действия от възрастни. Посещенията в музеи, паметните места, социалните събития, срещите с интересни хора засилват чувството им на гордост към своите хора.

Полезни разговори

- Групов или индивидуален урок под формата на разговор за патриотичното възпитание в групата трябва да има подчертан емоционален характер и да включва различни видове детски занимания.
- Планът за разговор в групата задължително трябва да се състои от доста кратка, но разбираема и убедителна теоретична част: възрастните дават обяснения и демонстрират визуален материал по темата на урока.

Много е важно да се осигури активното участие на всяко дете във втората, практическа част от урока, когато моралните идеи и знания се фиксират в съзнанието в различни видове негова дейност.

В игрите - ролеви, настолни, фолклорни, театрални и пр. - децата сякаш опитат героичните роли на защитниците на родината, свикват с чувствата, мотивите на действията си. Това обогатява емоционалната им сфера, учи симпатия, съпричастност.

Визуални, музикални и литературни дейности - рисуване, моделиране, приложение, слушане и запаметяване на песни, литературни произведения насърчават децата да изразят творчески собствените си чувства и емоции.

Дейности извън детската градина

Семейното и социалното общество предоставя широки възможности за организиране на работа с деца в предучилищна възраст:

- посещение на музеи и изложби с цел запознаване с експозиции, разказващи за исторически събития, забележителности, известни личности;
- информационни екскурзии до места на военна и трудова слава, обяснение на значението на ритуалните действия (полагане на цветя, организиране на минути мълчание) пред паметниците на войниците;
- участие в социални събития, посветени на исторически дати - почистване и декориране на територията, подготовка за концерт, спортен или фолклорен фестивал, изработване на сувенири за хора от труда и войната;
- Колективната творческа работа и техните презентации (на родителски срещи или в други групи от връстници) насърчават съвместното създаване, насърчават култура на смислена комуникация с връстници и възрастни. Например, децата под ръководството на възрастни могат да организират щанд (албум) „Това е моят любим град“, поредно посещавайки ролята на водач;
- запознаване с най-новата детска литература, песни, посещение на кино, изпълнения на съответни теми и обсъждане на тях.

Морално патриотичното възпитание в детската градина е проект, който изисква от учителя да има добри познания по психология на развитието и висока педагогическа култура. Вниманието се изисква и от деца от други националности, възпитани в предучилищна образователна институция. Запознаването с тяхната култура, обичаи, творчество, ежедневието разкрива на децата голямо разнообразие от света, насърчава интереса и желанието за културно и творческо сътрудничество.

В часовете и извън тях децата могат да бъдат поканени да се наслаждават на национални

тоалети, играчки, чинии, да сравняват техните елементи, да четат приказки, да слушат песни, да опитат национални ястия, да играят игри на различни нации, да запомнят думи за поздрав или сбогом и да ги използват в ежедневието.

5.3. Осигуряване на условия за физическа активност и участие в спортни дейности:

Спорта и системите на физическото и здравно възпитание имат водеща роля за хармоничното развитие на човека. В предучилищна възраст, физическото възпитание се насочва към формиране на двигателни умения и навици, развиване на физически качества и подобряване на координационните способности. Като обществено явление то е част от физическата култура на човека имащо за цел да осигури морфофункционални изменения в организма, богата двигателна култура и добро физическо образование. В педагогическия процес заема важно място, защото детството е период, в който се усъвършенстват и развиват всички органи и системи в организма на детето.

Като един отделен сектор в образованието, теорията и практиката на физическото възпитание и спорта се фокусират върху закономерностите в процеса на формиране на двигателни умения и навици, както и в развитието на двигателните качества. В основата на физическото възпитание стоят знанията от областта на анатомията, физиологията, хигиената на детето, психологията, педагогиката, антропологията, историята на физическата култура и други. Целта на всяка физическа образователна дейност е да се постигне оптимално функционално и морфологично равновесие на организма при взаимодействието му с околната среда, като осигури психическо и физическо здраве на личността.

В процеса на формиране на положително отношение към физическите упражнения, спорта и туризма при децата е важно да се спазват личните и обществените хигиенни норми, за да се предотвратят заболявания и да се гарантира дълголетие им. Рационалното хранене е от съществено значение за правилния енергиен баланс на организма и за здравето им израстване. Физическото възпитание и спортът, като оздравителни дейности, помагат за предотвратяване на морфофункционални смущения, които могат да доведат до заболявания и ранна смъртност.

Условнорефлексните връзки играят важна роля за формиране на нови, по-съвършени форми на двигателна дейност. Разнообразните средства за физическо възпитание допринасят за по-съвършена двигателна дейност, като на основата на придобитите двигателни навици се създават нови форми на двигателна дейност.

В процеса на формиране на двигателните навици, мозъчната кора приема вътрешни и външни дразнители. Нервната дейност при човека е въздействието на социалната среда, а условните дразнители могат да бъдат различни фактори. Един определен мислен процес може да промени функционалното състояние на коровите клетки и да предизвика движение. При изпълнението на движение процесите на възбуждане и задържане в мозъчната кора се изразяват в системно и последователно свиване на мускулни групи. Например, при скачане, двигателният динамичен стереотип се проявява във фазите на старт, разбягване, увеличаване на скоростта, излитане, движение с тялото и крайниците и крайно приземяване.

През целия процес на движение в кората на главния мозък се предават сигнали, които предизвикват система от процеси на възбуда и въздържане. Тези процеси не се отнасят само до скелетната мускулатура, но и до дишането, кръвообращението и други те също така предизвикват изменение във функционалното състояние на определени зони на мозъчната кора. функционалното състояние на коровите клетки може да се изменя и под влияние на мисленото извършване на определено движение.

Физиологическата необходимост от движение и изразходването на енергия са от жизнено важно значение, особено в детска възраст, когато процесите на растеж, развитие и съзряване са интензивни. За децата и учениците движението играе ролята на мощен стимулиращ, регулиращ и развиващ фактор, „диригент“ на жизнените процеси, както въздухът, храната и водата.

Последиците от движението и физическото напрежение са разнообразни и многостранни: те стимулират психическите процеси и отстраняват умствената умора, подобряват силата и подвижността на нервните процеси, ускоряват метаболизма и усвояването на хранителните вещества без натрупване на мазнини, повишават съпротивителните и защитните сили на тялото и изграждат ценни морални, волеви и физически качества. Редовната физическа активност довежда до по-високите показатели за ръст, тегло, гръдна обиколка, жизнен капацитет на белите дробове,

сила на ръцете, ускорение и увеличение на скелетната мускулатура. Мускулната маса се увеличава, кръвоснабдяването на тренираните мускули се подобрява чрез разширяване на капилярната мрежа, настъпват биохимични промени, които осигуряват по-богат резерв на енергийни запаси и по-икономично им изразходване, като се подобрява възбудимостта на тялото.

Закаляването е най-доброто профилактично средство за борба с простудните заболявания в детска възраст и включва система от мероприятия, с които се подобряват приспособителните възможности на детския организъм спрямо въздействието на неблагоприятните температурни условия на околната среда. Подходящо е с провеждането на закалителни мероприятия да се провежда оптимален двигателен режим и здравословно хранене, които укрепват детското здраве и осигуряват нормално развитие на детето. Природните фактори /слънцето, въздухът и водата/ са елементи на естествената взаимовръзка между човешкия организъм и средата. Здравето трябва да се разглежда не само като състояние, а и като процес, който започва с раждането и продължава цял живот. В този дълъг и не лесен път успява онзи, който го е опознал, от рано е осъзнал неговата висока цена и стойност и неотклонно и последователно го следва цял живот. Прекарването на повече време на открито, движението навън през всички сезони и при всякакви метеорологични условия на човека след раждането му и през целия му живот са важни изисквания за здравословен начин на живот.

5.4. Гражданско, здравно, екологично интеркултурно образование:

5.4.1. Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели - Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

5.4.2. Формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение - Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие

5.4.3. Здравно образование и навици за здравословен начин на живот - Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето

5.4.4. Формиране на позитивно отношение към различните културни идентичности, умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда - Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5.5. Механизъм по съвместна работа с институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното образование на деца в задължителна предучилищна възраст:

5.5.1. Взаимодействие с родителите.

5.5.2. Взаимодействие с институции.

5.5.3. Присъствие на детската градина в общественото пространство.

5.6. Предоставяне на равни възможности за обучение и/или възпитание:

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с деца от ДГ „Радост” и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование. Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето. Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

Настоящата Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на деца от уязвимите групи е разработена при съобразяване нормите на Закона за предучилищното и

училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование, определяща държавния образователен стандарт за приобщаващото образование и в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички български граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

Уязвими са онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Необходима е целенасочена политика на интеграция и предоставяне на равни възможности на децата от етническите малцинства, деца със специални образователни потребности, деца с увреждания, деца с хронични заболявания, деца жертви на насилие както и деца на многодетни семейства. Това са така наречените уязвими групи деца

I. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Пълноценна социализация на децата от уязвими групи.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за деца от уязвими групи.
3. Утвърждаване на интеркултурното, гражданското и приобщаващото образование като неотменна част от процеса на модернизация в ДГ.
4. Откриване и развитие на уникалните заложи на децата от уязвими групи.

II. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

Дейности за повишаване компетентностите на учителите за работа с деца от уязвими групи:

1. Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда.
2. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на деца в риск.
3. Прилагане на разнообразни практики насочени към съхраняване и развитие на културната идентичност на децата от етническите малцинства.
4. Ранно идентифициране на деца от уязвими групи.
5. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Дейности за интеграция на децата от уязвими групи в детската градина и за подобряване на училищната готовност:

1. Създаване на условия за успешна адаптация на децата от уязвимите групи и пълноценно включване в образователния процес.
2. Повишаване на степента на училищна готовност на децата от ромски произход за осигуряване на равен старт в училище.
3. Подобряване на здравия статус на децата от уязвими групи чрез редовно наблюдение на здравното, физическото и психомоторното развитие.
4. Превенция на неглижирането, насилието и други рискове в ранна детска възраст. Осигуряване на подкрепа за деца, живеещи в неблагоприятна семейна, емоционална и културна среда.
5. Ранно оценяване на индивидуалните потребности на децата с цел да им се предложи и осигури адекватна помощ.
6. Преодоляване на затрудненията на децата с обучителни проблеми в подготовката за училище чрез осигуряване на специализирана помощ в обучението, общуването с връстниците, справянето с емоционални и други проблеми.
7. Подкрепа на разнообразни съвместни изяви на деца от различни етнически общности за съхраняване и развитие на общите и специфични традиции по регион.

Дейности за формиране и развитие на родителски умения и подкрепа към родителите:

1. Повишаване на родителския капацитет за отглеждане и възпитание на децата чрез предоставяне на възможности на родителите от уязвими групи за придобиване на познания, трениране на умения и създаване на нагласи за отговорно и зряло родителство.
2. Повишаване ролята на родителите като основен фактор в социалното, здравното и емоционално развитие на децата.
3. Мотивиране и активно включване на родителите в интеграционния процес, както и приемане идеята за ценността на образованието за бъдещето на децата им.
4. Преодоляване на негативните нагласи и стереотипите на останалите родители към малцинствените и уязвими групи чрез взаимно опознаване и приемане на различията.
5. Провеждане на информационни кампании и родителски срещи за родителите с цел разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата от уязвими групи.
6. Ангажиране на родителите на деца от уязвими групи в училищни настоятелства и обществени съвети.

5.7. Приобщаване на децата:

Подкрепа на личностното развитие на децата – предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата. В Детската градина подкрепата се осъществява от Екип за личностно развитие, назначен към детското заведение, състоящ се от ресурсен учител, логопед и психолог.

5.8. Противодействие на тормоза и насилието:

1. Същност на понятието тормоз.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Професор д-р Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.“

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо траматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики:

- злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира;
- повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

- **Физически тормоз** - например, блъскане, щипане, разрушаване, удране, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.
- **Психически тормоз** - например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- **Сексуален тормоз** – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до нахвърляне на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със

сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

✚ **„Кибер насилие“ и „Кибер тормоз“** са насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Разлики между тормоз и закачки или игра между децата

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои – от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

✚ **На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата.** За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако детето не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако детето, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако детето, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което детето не може да промени (височина, носене на очила, тегло, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.
- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или повластно, това може да е тормоз.

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях. Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

Проблемът се задълбочава, когато психическото насилие и тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват от възрастните и се считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата. Ето защо е важно да се обърне внимание още при първите признаци за съществуването на насилие и тормоз.

Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;

- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от детската градина;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в детската градина, ниска самооценка;
- постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сменя косата си;
- психосоматични симптоми като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст);

1.Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

2. Задължение на всеки учител:

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

3. Мерки за намаляване на риска от тормоз между децата в детската градина:

✚ На всички нива на защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност.

✚ Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от учителите „Какво е насилие и тормоз? Как да го разпознаваме?“:

- Информирание на родители на родителски срещи;
- Сред децата;

4. Програма за превенция на тормоз и агресия между деца.

4.1. Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране и координиране на усилията за справяне с тормоза.

Ръководител: Елеонора Драганова

Членове:

Анелия Игнатова – ст. учител

Росица Серафимова – ст. учител

Милена Димова – ст. учител

М.с. Ирина Халачева

4.2. Дейности за интервенция на ниво занималня:

Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

✚ Провеждане на теми, съгласно годишния календарен план;

✚ Изработването на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата;

✚ Обновяване и поддържане на тематично табло „Ние не приемаме насилието!“

4.3. Дейности за интервенция на ниво детска градина:

- ❖ Осигуряване на реални партньорства с външни служби, организации и специалисти.
- ❖ Провеждане на съвместно с институции и родителска общност.

5. Процедури и алгоритъм при установен тормоз между деца.

I. Инциденти, свързани с физическо насилие

1. При настъпване на инцидент, който би могъл да застраши живота и/или здравето на децата всеки служител в ДГ е длъжен незабавно да уведоми ръководството (директор).

2. В случай, че инцидентът е свързан с физическа опасност за живота/здравето на дете, свидетелят на инцидента или служителят, разбрал пръв за него, веднага сигнализира медицинското лице (медицинска сестра) за извършване на медицински преглед на пострадалото дете.

3. Медицинските лица извършват първоначален преглед на пострадалото дете (пострадалите деца) и регистрират състоянието му (им) в регистрационната книга.

4. Ако медицинското лице прецени, че е необходимо уведомяване на Спешен център, се повиква спешна медицинска помощ на телефон 112 или 150. Незабавно след това се уведомяват и родителите /настойниците на пострадалото дете, като разговорът се регистрира в дневник-регистър.

5. Ако инцидентът е свързан с физическо насилие, което да е предизвикало физически травми, незабавно се уведомяват родителите/настойниците на детето (децата), упражняващи насилието.

6. След като са извършени първите необходими действия по опазване живота и здравето на пострадалото дете, директор регистрира сигнала в специален дневник, съхраняващ се в дирекцията на ДГ. Дневникът-регистър съдържа следните графи; № по ред; дата, час, име и фамилия на пострадалото дете; предприети първи незабавни действия; уведомени длъжностни лица (органи); уведомени родители/настойници; име, фамилия и подпис на директор.

7. Учителят извършва проверка на случая, като при необходимост ползва съдействието на психолог и/или директор на ДГ.

8. При необходимост за изясняване на случая, ръководството на ДГ извършва писмено уведомяване на съответните институции.

10. След изясняване на случая учителя прави предложение за предприемане на последващи действия – разговор с родители, и др.

11. Извършване на последващи действия – налагане на наказание (изготвяне на тематично табло или плакат на тема „НЕ НА АГРЕСИЯТА И ТОРМОЗА НАД ДЕЦА“, беседи и разговори с психолог – на индивидуално ниво, разговори с родители и/или други подходящи според случая възпитателни мерки.

12. След регистриране на инцидент учителя на групата деца, подават информация на директора.

13. Планират се дейности с възпитателна функция спрямо детето (децата), иницирали и/или извършили физическа саморазправа.

II. Инциденти, свързани с психическо насилие

1. При постъпване на сигнал, свързан с данни за упражнено психическо насилие върху деца, всеки служител в ДГ е длъжен незабавно да уведоми ръководството - директор

2. Директора регистрира инцидента в специален дневник-регистър, съхраняващ се в дирекцията на ДГ.

3. Учителя по телефона уведомява родителите на пострадалото дете; директора регистрира в дневника-регистър дата и час на обаждане.

4. След изясняване на случая класният ръководител прави предложение, съгласувано с психолога за предприемане на превантивни мерки и/или последващи действия – уведомяване на Отдела за закрила на детето към “Дирекция социално подпомагане” и разговор с родители.

5. Ръководството на ДГ взема решение и извършва писменото уведомяване на съответните институции (при необходимост).

6. Извършване на последващи действия – прилагане на мерки, беседи и разговори с психолог, разговори с родителите и/или други подходящи според случая възпитателни мерки.

Действия при разрешаване на установено насилие и тормоз между децата в ДГ „РАДОСТ“.

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуациите на агресия или тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на агресия или тормоз:

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

- В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях незабавно и да се уведоми директора на ДГ.

- **Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.**

Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето.

✚ Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в **начина на поведение**, а не в **личността на самото дете**, и че се действа с оглед отново да се **възстановят ценностите**, към които цялото общество се придържа, а не за да бъде **наказан**.

✚ Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят разговаря с детето, а детето само избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и детето, което е бил потърпевш от агресията или тормоза.

✚ Като първа стъпка учителят изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевщото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, учителят определя период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка.

Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

✚ Учителят говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило;

✚ Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

✚ Учителят наблюдава детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите:

✚ Учителят изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на ДГ. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;

✚ Учителят насърчава децата за грижа спрямо тормозеното дете.

5.9. Превенция на риск от ранно отпадане от системата на предучилищното образование

Изготвянето на **Програма за превенция на ранно напускане** е подчинено на основните цели на предучилищното и училищното образование на образователната политика в Република България. Този процес е нормативно обоснован от Закона за предучилищното и училищното образование (чл. 263, ал. 1, т. 8), а приемането ѝ е в правомощията на педагогическия съвет.

В предучилищното образование акцентът е поставен върху **обхват на децата**, включително 4-годишните и **недопускане отсъствия и отпадане** на деца от задължителното предучилищно образование за 5 и 6-годишните.

Нормативни основания за разработване на програмата

- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020).
- ✓ План за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020).
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020).
- ✓ План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020).
- ✓ Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)
- ✓ Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 г.
- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование.
- ✓ Алгоритъм за взаимодействие между институциите в системата за предучилищно и училищното образование и дирекциите „Социално подпомагане“ по отношение осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
- ✓ Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
- ✓ Наредба за приобщаващото образование.
- ✓ Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

Основни понятия

- ✓ Превенция – предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детска градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват.
- ✓ Интервенция – създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица.

Водещи принципи при реализацията на програмата

Законосъобразност – съответствие на целите и предлаганите мерки със законите и подзаконовите нормативни актове.

Кохерентност – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите политики и мерки при сътрудничество на всички заинтересовани страни.

Партньорство – активно и координирано участие на институциите за образование и обучение, институциите на властта, гражданското общество и бизнеса в реализацията на политика за намаляване на отпадането от образователната система.

Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото.

Приемственост – осигуряване на непрекъснато действие на стратегията, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на приетите цели и целеви показатели.

Устойчивост на резултатите – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.

Своевременност – осигуряване на навременни адекватни мерки за неутрализиране на рисковете от преждевременно напускане.

Отчетност, мониторинг и контрол – постигане на по-висока степен на ефективност.

Иновативност – създаване на нови и интензивни мерки и подходи за пълна интеграция на отпадналите от образователната система.

Основна цел:

Осигуряване обхвата в задължителното предучилищно образование и делът на 3 и 4-годишните деца в системата, като предпоставки за равноправно социално включване, пълноценна личностна реализация и не отпадане от училище.

Оперативни цели.

1. Разработване и изпълнение на институционална политика за повишаване на обхвата в образователната система на деца от задължителна предучилищна възраст.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното отпадане от образователната система с оглед ограничаване на последиците от тях.
3. Насърчаване включването в предучилищното образование на деца от рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на мерките и стимулите за включване на децата в предучилищното образование.

Анализ на политиката на детската градина за превенция на ранното напускане на образователната система

Силни страни и слаби страни (описание на институционалната политика по отношение на):

- ✓ създадена/или не, привлекателна и достъпна образователна среда;
- ✓ обучени/или не, учители за работа с деца от етнически малцинства и от рискови групи – нисък социален статус, незаинтересованост на родителите, отсъстващи родители и др.;
- ✓ утвърдени/или не, мерки за намаляване на отсъствията по неуважителни причини;
- ✓ опит от участието в национални програми и проекти;

Възможности (предвиждат се възможности за осъществяване на основните и стратегическите цели):

- ✓ разработване на проекти;
- ✓ участие в Национални програми на МОН;
- ✓ нови форми за работа с родители;
- ✓ подобряване на взаимодействие с институциите, включени в Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- ✓ осигуряване на допълнителни средства за изграждане на привлекателна и достъпна среда, за участие на децата в допълнителни дейности;
- ✓ други.

Рискове:

- Недобра координация между институциите.
Дейности за организация на взаимодействието.